

Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 25. maj 2005

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen

(Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

[af undervisningsministeren (Bertel Haarder)]

1. Ændringsforslag

Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 1. april 2005 og var til 1. behandling den 13. april 2005. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring. Den 1. april 2005 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination.

Undervisningsministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Deputationer

Endvidere har Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination mundtligt over for udvalget redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 8 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*. Flertallet vil stemme imod det stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (RV, SF og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag. Hvis ændringsforslaget ikke vedtages, vil mindretallet stemme imod lovforslaget ved 3. behandling.

Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget udtaler, at man ikke pludselig kan afskaffe et frit skolevalg og forældreretten i Danmark. »Hvis vi begynder på det, bliver der dobbelt så mange elever, der bliver sat i privatskoler. Der er grænser for, hvor meget man kan tvinge folk, når det gælder deres egne børn«. Her er Det Radikale Venstre helt enige med undervisningsminister Bertel Haarder, jf. Politiken den 15. maj 2005, 3. sektion side 6, selv om Det Radikale Venstre finder, at det gælder alle børn og ikke kun de elever, der i artiklen betegnes som »de hvide elever«.

Det er afgørende, at eleverne tilbydes en undervisning, der kan give de bedste faglige forudsætninger m.v. for at få fuldt udbytte af folkeskolen som helhed, og som kan give et tilstrækkelig godt udgangspunkt for fortsat uddannelse. Det er Det Radikale Venstres opfattelse, at det meget, meget store flertal af forældre ønsker den bedst mulige undervisning af deres børn, og at de er villige til at lade børnene tåle f.eks. længere transporttid end til distriktsskolen, hvis det er nødvendigt. RV vil ikke afvise, at der kan være ganske få forældre, der har særlige grunde til at foretrække, at deres børn går i distriktsskolen. Det bør da respekteres, og der bør søges iværksat en tilstrækkelig undervisning efter elevens behov.

Derfor støtter Det Radikale Venstre, at det enkelte barn på baggrund af en pædagogisk vurdering og med en egentlig plan for undervisningen m.v. kan gives et tilbud om undervisning på andre skoler end på distriktsskolen. Desværre skabes der usikkerhed om, hvorvidt det er målet med lovforslaget, idet der f.eks. i ovennævnte artikel står følgende: »Regeringen er derfor ved at lovliggøre den såkaldte Albertslund-model, som giver kommunerne ret til at sprede tosprogede elever med tvang, hvis de ikke taler godt nok dansk. Modellen er blandt andet inspireret af det amerikanske forsøg på integration ved at køre sorte elever til hvide skoler – den såkaldte »busing«. Undervisningsministeren er åben over for at udvide loven, så Albertslund-modellen også kan bruges for elever i de større klasser.« Samtidig lægger undervisningsministeren i svarene på spørgsmål 1 og 2 en vis afstand til Albertslundmodellen. Ikke desto mindre tyder det samlede indtryk på, at hensigten ikke er det enkelte barns individuelle behov, men at sprede børnene på en lang række skoler, fordi undervisningsministeren mener følgende: »Vi er nødt til at se i øjnene, at det ikke er danskernes børn, som skaber dette problem. Det er de tosprogede børn, som er problemet, og derfor er det også mere rimeligt, at det er dem, som flytter sig. Rent bortset fra, at man ikke kan tvinge de danske børn til at flytte sig« (jf. ovennævnte artikel fra Politiken).

Det Radikale Venstre støtter, at eleven får en undervisning, der møder de behov, som eleven har, sådan som det kan vurderes ud fra en pædagogisk tilgang og ikke ud fra den tilgang, at det er »børn, som er problemet«.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget kan ikke støtte dette lovforslag, som bl.a. vil betyde, at elever alene på baggrund af deres etniske tilhørsforhold samt deres sprogkundskaber i dansk vil kunne flyttes til en hvilken som helst anden skole end den, de naturligt hører under i distriktet.

At man over for denne gruppe af elever vil benytte sig af tvang i stedet for ad frivillighedens vej at finde pædagogisk holdbare løsninger, synes at være krænkende for såvel retssikkerhed som for forældres ret til medbestemmelse over deres børns skolegang.

Tiltag, som har til hensigt at styrke disse elevers muligheder for indlæring og almindelse, hilses velkommen, men med dette lovforslag vælger man at bruge pisk frem for gulerod og ser eleverne som kerneproblemet, hvor man måske især burde se på de enkelte skolers læringsmiljøer.

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (RV), tiltrådt af et *mindretal* (SF og EL):

Til § 1

1) I den under *nr. 2* foreslåede ændring af § 5 indsættes som *stk. 9*:

»*Stk. 9.* Henvisning efter *stk. 8* kan alene ske med forældrenes samtykke. I tilfælde af henvisning skal der i samarbejde med forældrene udarbejdes en plan for undervisning, evaluering af undervisningen og evaluering af elevens fremskridt.«

[Henvisning kan kun ske med samtykke fra forældrene]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

I overensstemmelse med bekendtgørelsen i folkeskolelovens § 1, stk. 1, om, at »Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige personlige udvikling«, finder forslagsstillerne det uhensigtsmæssigt, at forældrene tvinges til, at deres børn skal gå på andre skoler og dermed fraskrives muligheden for at benytte sig af det frie skolevalg, som kommunen måtte give mulighed for (efter den nuværende lovgivning – efter vedtagelsen af L 104 – skal kommunerne give mulighed for friere skolevalg). Det er centralt, at skolens mulighed for at løfte sin opgave ses i sammenhæng med samarbejdet med forældrene.

Det forekommer under alle omstændigheder indlysende, at en afklaring af, om et barn har brug for undervisning i dansk som andetsprog, sker med inddragelse af forældrene, og at beslutningen om skoleskift også sker med inddragelse af forældrene og uden tvang.

Desuden er det afgørende for forslagsstillerne, at der udarbejdes en konkret, individuel plan for den undervisning eller det undervisningsforløb, der skal lede frem til, at eleven ikke længere har et »ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte«, og at der sker en konsekvent opfølgning på, at undervisningen faktisk lever op til dette. Derudover er det naturligvis vigtigt at følge elevens fremskridt.

Det vil med ændringsforslaget ikke længere være muligt at henvise tosprogede elever, som ikke kan tilstrækkeligt dansk til at få udbytte af almindelig undervisning, til basisklasser på andre skoler end distriktsskolen uden forældrenes samtykke.

Troels Christensen (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V) Britta Schall Holberg (V)
Tina Nedergaard (V) Ellen Trane Nørby (V) Louise Frevert (DF) Søren Krarup (DF)
Carina Christensen (KF) fmd. Allan Niebuhr (KF) Bjarne Laustsen (S) Carsten Hansen (S)
Christine Antorini (S) Kirsten Brosbøl (S) Margrethe Vestager (RV) nfmd. Bente Dahl (RV)
Pernille Vigsø Bagge (SF) Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Fólkaflokkurin (FF)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Bilag 1**Oversigt over bilag vedrørende L 135****Bilagsnr. Titel**

- | | |
|---|---|
| 1 | Høringssvar samt høringsnotat fra undervisningsministeren |
| 2 | Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget |
| 3 | Henvendelse af 19/4-05 fra Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination |
| 4 | Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget |
| 5 | 1. udkast til betænkning |

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 135**Spm.nr. Titel**

- | | |
|---|--|
| 1 | Spm. om, hvordan det i lovforslaget foreslåede er blevet praktiseret i Albertslund, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |
| 2 | Spm. om erfaringer med ordningen i Albertslund, hvad angår elevernes danske sproglige niveau, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |
| 3 | Spm. om, hvorfor det ikke er et tilbud til forældrene, at børnene får en bedre undervisning, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |
| 4 | Spm. om omfanget af brugen af lovforslagets tilbud, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |
| 5 | Spm. om, hvordan man skal følge elevens sproglige udvikling med henblik på at kunne give tilbud om det friere skolevalg, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |
| 6 | Spm. om det forskningsmæssige grundlag for den test, der skal vise, om der er et »ikke uvæsentligt behov« for støttende/særligt tilrettet undervisning, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |
| 7 | Spm. om kommentar til henvendelse af 19/4-05 fra Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |
| 8 | Spm. om teknisk bistand til ændringsforslag vedrørende støtte til undervisning i dansk, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå |